

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ภาคผนวก

กรอบในการเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการเรียนรู้และระบบคิดด้านอาชีพของเกษตรกร”

วัตถุประสงค์	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	แหล่งข้อมูล	วิธีการ/การตรวจสอบ	การวิเคราะห์/แนวคิดทฤษฎี
1. เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนรู้และระบบคิดด้านอาชีพของเกษตรกรในชุมชน	1.1 รูปแบบการเรียนรู้ด้านอาชีพของเกษตรกร	* การเรียนรู้แบบดั้งเดิมหรือแบบธรรมชาติ + การเรียนรู้จากบรรพบุรุษและเครือญาติ + การเรียนรู้จากประสบการณ์ด้วยตนเอง + การเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ * เครือข่ายการเรียนรู้ + เกษตรกรมาพบกันเอง + นักวิชาการลงไปคุยกับผู้นำ + นักวิชาการนำเกษตรกรไปศึกษาดูงาน + การเชื่อมผู้นำเข้าหากัน	- เกษตรกรอาวุโส - ผู้นำทางการเกษตร - เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มย่อย - ผู้นำหมู่บ้าน - ผู้นำเกษตรกร - นักวิชาการ	- สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มเพื่อตรวจสอบข้อมูลไปด้วย - สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเป็นรายบุคคลและกลุ่มบุคคล	ใช้แนวคิดภูมิปัญญาชาวบ้านของ นิธิ เอียวศรีวงศ์ และสามารถ จันทรัฐย์ ที่กล่าวว่าความรู้ต่างๆ ในชุมชนมีการสะสม มีการถ่ายทอด และมีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ เพื่อใช้แก้ปัญหาต่างๆ ของคนในชุมชน ใช้แนวคิดเครือข่ายการเรียนรู้ของ เอนก นาคะบุตร ที่สรุปจากประสบการณ์การทำงานว่า กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน (ในแนวนอน) มีรูปแบบของเครือข่าย

วัตถุประสงค์	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	แหล่งข้อมูล	วิธีการตรวจสอบ	การวิเคราะห์/แนวคิดทฤษฎี
		* การเรียนรู้แบบอื่น ๆ + การเรียนรู้จากเอกสารการเกษตร + การเรียนรู้จากสื่อสารมวลชน + การทำการเกษตรแบบมีสัญญาณ	- เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มย่อย - เกษตรกรที่ทำการแบบมีสัญญาณ	- สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ - การตรวจสอบเอกสารทางราชการ	การเรียนรู้แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิตของกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของคนเราเป็นการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวัน ซึ่งเกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทางสังคม และการได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน ใช้แนวคิด 2 แนวคิด คือ แนวคิด "คิดเป็น" ของ โกวิท วรรณพัฒน์ และอันดา นพคุณ ที่กำหนดไว้ อย่างสอดคล้องกันว่า การคิดของคนเรามีจุดเริ่มต้นที่ตัวปัญหาแล้ว ต่อเนื่องด้วยการใช้ข้อมูลต่าง ๆ 3 ประเภท ประกอบการพิจารณาคิดแก้ปัญหา และสรุปตัดสินใจเลือก
	1.2 ระบบคิดด้านอาชีพการเกษตรของเกษตรกร	* การทำอาชีพการเกษตรอย่างเดียว * การทำอาชีพการเกษตรผสมกับอาชีพอื่น * การเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่น	- เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มย่อย	- สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการทั้งรายบุคคล และเป็นกลุ่มบุคคล	

วัตถุประสงค์	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	แหล่งข้อมูล	วิธีการ/การตรวจสอบ	การวิเคราะห์/แนวคิดทฤษฎี
	1.3 ความสัมพันธ์ของรูปแบบการเรียนรู้และระบบคิดด้านอาชีพของเกษตรกร	- สัมพันธ์กันโดยธรรมชาติ - สัมพันธ์กันโดยวิถีการผลิต			อย่างเหมาะสมที่สุด แนวคิดที่ 2 คือ ระบบคิดทางวัฒนธรรมของอาณัติ กาญจนพันธุ์สรุปได้ว่า ระบบคิดทางวัฒนธรรมเป็นการคิดแบบองค์รวม ที่มองความเชื่อมโยงของบริบทปัจจัยและเงื่อนไขต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์หาข้อสรุปหรือแนวทางที่เหมาะสมที่สุด ใช้แนวคิดเครือข่ายการเรียนรู้ของอนงก นาคะบุตร ที่กล่าวว่า เครือข่ายการเรียนรู้ของชาวบ้านที่ช่วยตอบสนองต่อการเรียนรู้ใน 3 ด้านไปพร้อมกัน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะและด้านทัศนคติ ซึ่งถือเป็นหลักการหรือธรรมชาติของการ

วัตถุประสงค์	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	แหล่งข้อมูล	วิธีการ/การตรวจสอบ	การวิเคราะห์/แนวคิดทฤษฎี
2. เพื่อศึกษาเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่มีผลต่อรูปแบบการเรียนรู้และระบบคิดด้านอาชีพของเกษตรกรในชุมชน	2.1 เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ	- การถือครองที่ดิน - ทุน วัสดุอุปกรณ์ - แรงงานและเทคโนโลยีในการผลิต - ระบบตลาด - การบริโภคในครัวเรือน	- เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มย่อย	- การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการทั้งรายบุคคลและกลุ่มบุคคล - การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม	เรียนรู้ของมนุษย์และวิเคราะห์หาวิธีการผลิตของเกษตรกรที่เป็นผลจากการปฏิบัติที่สืบเนื่องมาจากการเรียนรู้และระบบคิดด้านอาชีพ หมายถึงเรียนรู้และคิดเพื่อมุ่งสู่การผลิต

วัตถุประสงค์	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	แหล่งข้อมูล	วิธีการ/การตรวจสอบ	การวิเคราะห์/แนวคิดทฤษฎี
	2.2 เส้นใยทางสังคมและวัฒนธรรม	- ความสัมพันธ์ในครอบครัว - ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านและชุมชน - ความสัมพันธ์กับกลุ่มอาชีพการเกษตรและอาชีพอื่น - ความสัมพันธ์กับคนภายนอก - การแพร่กระจายของวัฒนธรรมเมือง	- เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มย่อย	- การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มบุคคล - การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม	วิเคราะห์การคงอยู่ของรูปแบบการเรียนรู้และการปรับเปลี่ยนของรูปแบบการเรียนรู้
	2.3 เส้นใยของเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อรูปแบบการเรียนรู้ด้านอาชีพของเกษตรกร	- การเรียนรู้แบบดั้งเดิมหรือแบบธรรมชาติ - เครือข่ายการเรียนรู้ - การเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ	- เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มย่อย	- การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มบุคคล - การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม	

วัตถุประสงค์	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	แหล่งข้อมูล	วิธีการ/การตรวจสอบ	การวิเคราะห์/แนวคิดทฤษฎี
	2.4 เงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อระบบคิดด้านอาชีพของเกษตรกร	- การทำการเกษตรอย่างเดี่ยว - การทำการเกษตรผสมกับอาชีพอื่น - การเปลี่ยนไปทำอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม	- เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มย่อย	ส่วนร่วม - การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มบุคคล - การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ส่วนร่วม	วิเคราะห์การคงอยู่ของระบบคิดดั้งเดิม พัฒนาการของระบบคิด และการเปลี่ยนแปลงระบบคิด

ภาคผนวก ข

เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลหลัก

1. นายแก้ว เผือกหอม
2. นางเฮียง อุ่นมาก
3. นายจำลอง ขำเยี่ยม
4. นายจินดา มาฮวด
5. นายแจ้ว บุญมาก
6. นายจง เขี่ยมสกุลนิล
7. นายวิชุด คำน้อย
8. นายสมควร เลี้ยงประเสริฐ
9. นายอด อ่อนคง
10. นายจำรูญ ขำเยี่ยม
11. นายสว่าง อุ่นมาก
12. นางสงัด อุ่นมาก
13. นายณรงค์ แสงคำ
14. นายบุญช่วย สุวรรณนา
15. นายสงคราม อันเถื่อน
16. นายโกมินทร์ ขำทับทิม
17. นางระเบียบ สิงห์เดช
18. นายจันทร์ เขี่ยมบุญญะ
19. นายชาญชัย คชผาสุข
20. นายเสน่ห์ ดันจำง